

A VITÉZI REND JELVÉNYEINEK ÉS JELKÉPEINEK TÖRTÉNETE

Az elmúlt évezredek folyamán, már az ókortól megkezdve hagyománnyá vált úgy a harcokban, mint a háborúkban helytállásukkal és bátorságukkal kitűnt katonák címmel és birtokkal (földterülettel) való megjutalmazása. Ez Magyarországon sem történt másként az évszázadok során.

A II. VILÁGHÁBORÚ IDEJÉN

Tábornokok, Törzstisztek: Magyar Érdemrend tiszti keresztje hadidíszítménnyel és kardokkal.

Tisztek: Magyar Érdemrend lovagkeresztje hadiszalagon kardokkal, Arany Vitézségi Érem tisztek számára, I. osztályú (nagy ezüst) Ezüst Vitézségi Érem.

Közkatonák: Arany Vitézségi Érem leghíresebb állományúak részére, I. osztályú (nagy ezüst) Ezüst Vitézségi Érem.

Rendkívüli esetek itt is előfordultak és voltak különböző változtatások a kitüntetések követelményét illetően. Azonban a tisztek között is volt olyan eset, amikor az Ezüst Katonai Érdem Érem hadiszalagon kardokkal tulajdonosa is pozitív elbírálást kapott a rendbe való felvételhez. A közkatonai állományúaknál is előfordultak olyan esetek, amikor a II. osztályú (kis ezüst) Ezüst Vitézségi Érem tulajdonosa is felvételt nyert a rendbe. *Ferenc József* és *IV. Károly* I. és II. osztályú Ezüst Vitézségi Érméi ezüsből készültek, a tiszti és a közkatonai adományozású Arany Vitézségi Érem anyaga szintén ezüst volt aranyozott kivitelben. 1939. április 14-én, a háborús előkészületeknek köszönhetően, felújították az I. vh. Vitézségi Érmét, amely a Magyar Vitézségi Érem nevet kapta, tervezője *Berán Lajos* volt. Őt fokozatú változata lett meghatározva:

1939–1945

- Bronz Vitézségi Érem (bronzolt hadifém, 35 mm átmérőjű) – 40 000 fő (másodszori adományozáskor 620 fő, harmadszori adományozáskor 22 fő érdemelte ki).
- II. oszt. (kis ezüst) Vitézségi Érem (ezüstözött bronz, 35 mm átmérőjű)

– 11 000 fő (másodszori adományozáskor 131 fő, harmadszori adományozáskor 6 fő érdemelte ki).

- I. oszt. (nagy ezüst) Vitézségi Érem (ezüstözött bronz, 40 mm átmérőjű) – 1900 fő (másodszori adományozáskor 37 fő, harmadszori adományozáskor 2 fő érdemelte ki).

A I. Bécsi döntésnek köszönhetően (1938. november 02.), miután visszatértek a felvidéki területek és Kárpátalja, az első Abaúj vármegyei vitézeket 1939. augusztus 01-jén avatták fel. A törzskapitányok és a székkapitányok végezték a vitézavatót. 1939. október 01-jén Ungváron 7 vitézt avatott fel *vitéz Becskeházi Sándor* székkapitány. A későbbiek folyamán a területgyarapodásnak köszönhetően növelték a Törzsszékek számát, a 7. sz. lett az Ung, Bereg, Ugocsa, Máramaros vármegyéké – Ungvár központtal. A székhely az ungvári Kormányzósági Palotában volt.

1942. szeptember 12-én *Horthy* felújította a IV. Károly által alapított Tiszti Vitézségi Érem aranyfokozatát. A neve Magyar Tiszti Arany Vitézségi Érem lett.

- Magyar Arany Vitézségi Érem közkatonai állomány részére (aranyo-

zott ezüst, 40 mm átmérőjű) – (1939 – 1945) 40 fő érdemelte ki.

- Magyar Tiszti Arany Vitézségi Érem tiszti állomány részére (aranyozott ezüst, 40 mm átmérőjű) – II. vh. során 22 magyar tiszt és 1 német katoná, *Hans-Ulrich Rudel* ezredes érdemelte ki.

A szalagok egyformák, minden fokozatnál 40 mm széles, háromszögletű vörös mellszalag, szélén keskeny zöld-fehér sávokkal, ez az úgynevezett hadiszalag.¹

Előfordultak olyan esetek is – mivel a már említett Vitézségi Érmék a Horthy-rendszerben főleg bronzból készültek és ez valószínű, gazdasági okokkal magyarázható –, hogy a katonák közül néhányan önköltségi alapon a kitüntetést készítő gyártóval elkészíttették a kiérdemelt I. és II. osztályú Ezüst Vitézségi Érmeket ezüsből.

AZ ELSŐ VITÉZAVATÁS TÖRZSKAPITÁNYOK

Az első vitézavatásra 1921. május 22-én került sor a Budai királyi várban. Az avatási ünnepségen a Mátyás teremben a kormányzó telekadományban részesi-

A VITÉZI REND TÖRZSKAPITÁNYAI

Vitéz Kükeneszi és Tapolytúcsai
BANO KÁLMÁN
ny. altábornagy.

Vitéz MAGASHÁZY LÁSZLÓ
ny. tábornok.

Vitéz BILKEY LIPCSÉY MÁRTON
ny. tábornok.

Vitéz Szalai SZINAY BÉLA
ny. altábornagy.

Vitéz Tiszabéri HELLEBRONTH ANTAL
ny. tábornok.

Vitéz MAGYAROSY SÁNDOR
vkzt. ezredes.

Vitéz Nagykői RÁTZ JENO
ny. gytl. tábornok.

Vitéz HOMÁNDY-HEGYESSY GÉZA
ny. altábornagy.

tett 24 vitézt: *Kássa Béla* tart. tiszth. (15 hold, Pusztamonostor), *Bagi Mátyás* tiszth. (12,5 hold és belsőség, Tiszaföldvár), *Jávorka Sándor* tiszth. (15 hold, Kisszálás), *Déri Pál* tart. őrmester (15 hold, Dobozgerlapuszt), *Kurunczi András* npf. közvitéz (8 hold, Feldeák), *Bajnai István* tart. szakaszvezető (15,5 hold, Bajna), *Palásti Béla*, *Palásti János* hősi halált halt hiv. őrmester 13 éves fia (15 hold, Dobozgerlapuszt), *Tordasi Antal* tart. tűzmester (14 hold, Tordas), *Sági István* tiszth. (15 hold, Bajna), *Gergely József* tiszth. (10,5 hold, Vértesacska házzal és gazdasági épülettel), *Szabó György* tart. szkv. (12,5 hold, Tarján), *László* tart. őrm. (15 hold, Dég), *Orbán Ferenc* törm. (15 hold, Sárpentele), *Erdelyi Ferenc* tiszth. (15 hold, Dobozgerlapuszt), *Csótár Károly* tart. őrm. (15 hold, Figyeháza), *Kardos Béla* tiszth. (17 hold, Kajászószentpéter), *Rigó József* tiszth. (14 hold, Baracska), *Halász Ferenc* volt npf. fhdgy. (14 hold, Vál), *Halasi Albert* tiszth. (10 hold, Kiskunhalas), *Csengeri Imre* tart. tiszth. (15 hold, Vaja), *Horváth Mihály* tart. tiszth. (15 hold, Ócsa), *Székely Frigyes* tart. tiszth. (15 hold, Miskolc), *Köves Pál* tart. törm. (15 hold, Dobozgerlapuszt), *Dégi Imre* tart. törm. (15 hold, Dég). Azonban az ő vitézzé avatásukra augusztus 21-én került sor. Május 22-én az előzőleg kiválasztott 8 törzskapitány eskütétele játszotta a fő szerepet. A nyolc törzskapitány: *nemes Nagy Pál* altábornagy, *szandai Sréter István* tábornok, *semjénfalvi Siménfalvy Tihamér* ny. vkszt. ezredes, *tapolyucskai és kükemezei Bánó Kálmán* alezredes, *bilkei Lipcsey Márton* őrnagy, *sepsibaconi Toókos Gyula* szkv. vkszt. őrnagy, *Igmándy-Hegyessy Géza* testőr őrnagy és *Magasházy László* őrnagy.²

VITÉZI ESKÜ

„Én ... ünnepélyesen esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy igaz Isten és mindenre, ami előttem szent, hogy a csonkítatlan ezeréves Magyarországhoz és annak alkotmányához, a magyar nemzeti eszméhez, a magyar törvényekhez és jó szokásokhoz, nagybányai Horthy Miklós úrhoz, Magyarország Főméltóságú Kormányzójához, a Vitézek Főkapitányához mindhalálig hű leszek.

Esküszöm, hogy a Vitézi Rend törvényeit megtartom, előjáróim parancsainak feltétlen engedelmeskedem, magyar hazámért, nemzetemért, előjáróimért, derék

honfitársaimért, úgy külső, mint belső ellenséggel szembeszállok, érettük, ha kell, életemet is feláldozom.

Esküszöm, hogy bajtársaimnak mindenben jó példát mutatok, őket a hazafiasság és az erények útján vezetni szent kötelességemnek tartom.

Isten engem úgy segéljen!

Halljad esküszómat Hadak-Ura-Isten!

Boldog én úgy legyek, mint igazán eskem,

Úgy áldjál, vagy verjél, életemben,

holtomban,

Segítsél, vagy átkozz, minden utódomban

Hogy e szent eskütől soha el nem állok,

Becsülettel élek és vitézként halok!

Ámen.”

Az eskü elhangzása után vitéz nemes Nagy Pál (a vitézek főkapitány-helyettese) átadta az avatási kardot a vitézek főkapitányának, amivel Horthy kormányzó megérintette a térdelő vitézek jobb vállát. Ezek után a vitézek főkapitányának helyettese rövid beszéd kíséretében feltűzte vitéz nagybányai Horthy Miklós zubbonyára a vitézi jelvényt. Ezek után a törzskapitányok járultak Horthy kormányzó elé, aki mellükre tűzte a vitézi jelvényt. (Vitéz nemes Nagy Pál gyalogsági tábornok 1927. február 10-én hunyt el Budapesten, sírja a kerepesi temetőben található, 39. parcella, 1/131 sz. sírhely.)

VITÉZ FŐKAPITÁNYA:									
Vitéz Nagybányai HORTHY MIKLÓS Magyarország kormányzója									
HELYETTES:									
vitéz Tiszabői HELLEBRONTH ANTAL ny. t. tábornok.									
ÜGYVEZŐ TÖRZSKAPITÁNY:									
vitéz IGMÁNDY-HEGYESSY GÉZA ny. altábornagy.									
HELYETTES:									
vitéz GALÁNTYAI ISTVÁN m. kir. ezredes.									
ORSZÁGOS TÁRSADALMI BIZOTTSÁG ELNÖKE:									
vitéz BARCZY GÁBOR felsőházi tag.									
ORSZÁGOS VITÉZI SZÉK ÜGYEZE:									
vitéz Gyulafehérvári BALOGH GÁBOR dr.									
FŐSZÉKTARTÓSAK:									
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.
vitéz CSUKONYI FERENC alezredes	vitéz BENKŐ BÉLA alezredes	vitéz TÖRÖK GYULA őrnagy	vitéz CSUKONYI FERENC alezredes	vitéz ROBOGÁNY EDE alezredes	vitéz BENCSEK JÁNOS gt. őrnagy	vitéz BERKÉY ERNŐ alezredes	vitéz BALOGH GÁBOR igazgató	vitéz KAPOTSFFY BÉLA alezredes	
TÖRZSSZÉKEK:									
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.
vitéz Kükemezei és Tapolyucskai BÉNYÓ KÁLMÁN ny. altábornagy	vitéz MAGASHÁZY LÁSZLÓ ny. tábornok	vitéz BILKEI LIPCSEY MÁRTON ny. tábornok	vitéz SZINAI SZINAI BÉLA ny. altábornagy	vitéz Tiszabői HELLEBRONTH ANTAL ny. t. tábornok	vitéz MAGYARORSZÁGI SÁNDOR vkszt. ezredes	vitéz Nagybányai RÁTZ JENŐ ny. gyal. tábornok	vitéz IGMÁNDY-HEGYESSY GÉZA ny. altábornagy		
VAS VM. vitéz LÁNGHY EMIL m. kir. ezredes	FEJÉR VM. vitéz nemes POÓS REZSŐ ny. ezredes	SZOLNOK VM. vitéz UDVARY FRIGYES ny. ezredes	BORSOD. VM. vitéz Gálcsicsai BUTTYKAY BÉLA ny. ezredes	BUDAPEST SZÓV. vitéz Szászvári BARTHA LÁSZLÓ ny. tábornok	HÁJDÓ VM. vitéz BERENYI ISTVÁN ny. tábornok	CSONGRÁD VM. vitéz MESKÓ ZOLTÁN dr. ny. orvostábornok	BARANYA VM. vitéz IGMÁNDY-HEGYESSY JÓZSEF ny. ezredes		
ZALA VM. vitéz Boldogfalvi FARKAS SÁNDOR ny. ezredes	VESZPRÉM VM. vitéz KOLOSIVÁRY LÁSZLÓ ny. ezredes	HÉVES VM. vitéz GÖMÖRI HAVAS PÉTER ny. ezredes	GOMOR-KISHONT VM. vitéz BANTÁNY ZSÓFIA m. kir. ezredes	É. PEST VM. vitéz ZAKÁNTI GYÓZÓ ny. tábornok	BIHAR VM. vitéz BATHORY-SZÜTS SÁNDOR ny. tábornok	BÉKÉS VM. vitéz HARKAY REZSŐ alezredes	SOMOGY VM. vitéz SÁNDOR HUGO ny. ezredes		
SOPRON VM. vitéz Szemiklői és Ovári PONGRÁCZ PÁL m. kir. ezredes	NYITRA-POZSONY VM. vitéz CSENKEI CSENKEI GÉZA m. kir. ezredes	NÓGRÁD VM. vitéz báró Altörjay APOR FERENC ny. ezredes	ABAUJ-TORNA VM. vitéz HALÁSZ JÁNOS ny. tábornok	ESZTERGOM VM. vitéz PONGRÁCZ-BARTHA IDE ny. tábornok	SZABOLCS VM. vitéz HUNFALVY ARTÓR ny. ezredes	BÁCS-BODOR VM. vitéz TEMESY ÁKOS ny. ezredes	TORONTAL VM. vitéz TIRANYI SZILÁRD m. kir. ezredes		
GYŐR-MÉNCS VM. vitéz GERŐKEGY LAJOS m. kir. alezredes	KOMÁROM VM. vitéz SÁLY IVÁN ny. ezredes	BARS-HONT VM. vitéz BETHLENFALVY KÁROLY m. kir. ezredes	VITÁNY VM. vitéz VITÁNYI DEZSŐ m. kir. alezredes	ZEMPLEN VM. vitéz VITÁNYI DEZSŐ m. kir. alezredes	SZATMÁR VM. vitéz LATOR ZOLTÁN m. kir. ezredes	CSANÁD-ARAD-TORONTAL VM. vitéz VÉN JAKAB m. kir. ezredes	D. PEST VM. vitéz nemes KOVÁCS ISTVÁN m. kir. alezredes		
			UNO VM. vitéz BECSKÉNYI SÁNDOR ny. alezredes		BEREG-UGOCSA VM. vitéz UHETI KÁROLY ny. ezredes				

LEZÁRATOTT: 1939 MÁJUS 1-ÉN

VITÉZEK TÍZPARANC SOLATA

1. A nemzeti gondolatot valljuk (nacionalizmus). Szembehelyezkedünk tehát minden olyan törekvéssel, amely nemzetközi kötelékekben igyekszik feloldasztani a nemzeti egységet.
2. A társadalom szerves felépítését állítjuk (organizmus). Tagadjuk tehát, hogy társadalmi intézményeink mechanisztikus összetételűek. Ezek az intézmények tehát máról holnapra nem darabolhatók fel és nem változtathatók meg: ellenkezőleg, a szerves, fokozatos fejlődés útján kell haladniuk.
3. Csak a fokozatos fejlődést helyeseljük (konzervativizmus), történeti értékeink lehető megőrzésével. Az átmenet nélküli, hirtelen és gyökeres (radikális) társadalmi újításokkal szembehelyezkedünk.
4. A fokozatos fejlődés módja alkotmányos legyen (konstitucionalizmus). Az ezeréves Magyarország és minden társadalmi intézménynek alkotmányát tiszteletben tartjuk.
5. Az önző érdek helyett a bajtársi önfeláldozás (szolidarizmus) elveit hangsúlyozzuk. Valamennyien mindegyikünkért és mindegyikünk valamennyiünkért.
6. A családban látjuk nemzeti életünk legerősebb pillérét és a várományosokon át későbbi nemzedékekre is meg kívánjuk szilárdítani a család erejét (dinasztizmus).
7. A magyar nép felemelkedéséért és emelkedéséért harcolunk (hungarizmus). Elvetünk mindent, ami a magyarság életerőjét csökkenti.

8. A keresztény és keresztényen eszme alapján állunk (chrisztianizmus). Más vallások felfogásait és az ún. szabadgondolkodást mellőzzük.
9. A katonai erőnyeket tiszteletben tartjuk (militarizmus). Egyaránt tesszük ezt a múlt, a jelenre és a jövőre nézve is.
10. Minden erőnkkel Magyarország feltámadásért harcolunk (revizionizmus). Üldözzük tehát a Trianonba való kishitű megnyugvás álláspontját.

(Vitézek Albuma. Budapest, 1939.)

1921. AUGUSZTUS 21-I VITÉZAVATÁS

Ezen a napon 204 (143 legénységi és 61 tiszti) vitéz került felavatásra. Vitéz Igmándy-Hegyessy Géza felolvasta az avatandók neveit, ezután vitéz gálócsi Gálócsy Zsigmond főszéktartó háromszor megkongatta az avatási pajzsot az avatási karddal és elmondta a szertartásos üdvöletet: „Tisztelet adassék az igaz Istennek, akit a mi őseink Hadúrnak neveztek”. Horthy kormányzó és kísérete, valamint József és József Ferenc királyi hercegek elfoglalták helyüket a díszemelőnyen. Mindkét herceg már viselte zubonyán a vitézi jelvényt. Ez azért érdekes, mivel a május 22-i vitézavatáson ők nem vettek részt. Valószínűsíthető, hogy később lettek vitézzé nyilvánítva.

HORTHY KORMÁNYZÓ BESZÉDE

„Vitéz bajtársaim!

Meghatottan nézek végig soraitokon. Szeretettel üdvözöllek Benneteket, mint

nagy és nehéz idők közepette fajunk legjobbjait. Melletteken a csillogó érdemrendek idegen országok harcairól beszélnek és egy sincs közöttetek, akinek hőstette magyar helységnévhez fűződne. Ez mutatja legjobban, hogy minket nem győztek le soha! A mi diadalmas fegyverünket nem is az ellenség, hanem saját áruló honfitársaink orozva, hátulról ütötték ki kezünk-ből, azután meggyilkolták, gúny tárgyává tették győzhetetlen, büszke hadseregünket, nevetségessé a magyar vitézséget.

Én pedig örökké égő oltárt emelek, mikor a nagy háború legjobbjait hozzákötöm a hazai rőghöz, amely évtizedeken keresztül nemcsak tovább táplálja a hősök nemzetségét, hanem megteremti, fennn hirdeti és ápolja a magyar vitézség kultuszát is.

A Vitézi Rendnek hármas célja van: jutalmazni a vitézséggel párosult honfi erényt, megtartani a nagy idők legjobbjait és biztosítani a hősök nemzetségének fennmaradását, végül bennük és utódaikban a magyar fajnak olyan hatalmat biztosítani, amely rettentő erővel sújt le minden felforgató állam- és nemzetellenes törekvésre.

A Vitézi Rendet a véráztatta televény magyar földbe ültetem; adja Isten, hogy mihamarabb gyökeret verjen benne! Legyen belőle hatalmas tölgyerdő, amely dacolhasson a második ezredév viharai-val; legyen a Vitézi Rend turáni fajunk és hazánk büszkesége, de ha kell, élesen vágó kardja is.

Egész erőmet és véretem elárult, kifosztott, meggyalázott hazánk szolgálatába állítottam; tudom, hogy Ti, kiknek múltja tiszta, mint a kristály, kik bővelkedtek a férfi erényekben, kikre mindig büszkeség-

	Időpont	Helyszín	Tiszti vitézek száma	Legénységi vitézek száma	Felavatva összesen
1.	1921. augusztus 21.	Budapest, Várkert	61	144	205
2.	1922. augusztus 15.	Budapest, Margitsziget	345	390	735
3.	1923. június 15.	Budapest, Margitsziget	227	1 027	1 254
4.	1924. június 15.	Budapest, Margitsziget	330	1 914	2 244
5.	1925. június 21.	Budapest, Margitsziget	325	1 353	1 678
6.	1926. június 20.	Budapest, Margitsziget	379	1 137	1 516
7.	1927. június 26.	Budapest, Margitsziget	290	811	1 101
8.	1928. június 17.	Budapest, Margitsziget	351	733	1 084
9.	1929. június 16.	Budapest, Margitsziget	821	1 658	2 479
10.	1930. június 1.	Budapest, Várkert	183	300	483
11.	1934. június 3.	Budapest, Margitsziget	Nincs adat	Nincs adat	1 783
12.	1936. május 24.	Budapest, Margitsziget	370	915	1 285
13.	1938. május 22.	Székesfehérvár, Romkert	Nincs adat	Nincs adat	1 119

Ünnepélyes vitézavatások a két világháború között

(Tátrai Szilárd: A Vitézi Rend története a harmincas évektől a felszámolásig c. tanulmánya alapján. Az adatok pontosságára kérdéses.) – a Vitézek és Gazdák Lapja, valamint a Vitézek Lapja alapján.

gel és meleg szeretettel gondolok, mindig lelkesedéssel haladtok velem a becsület és az önzetlenség útján.

Isten áldása kísérje a Vitézi Rend működését!⁷³

A Vitézi Szék 1922. május 25-i gyűlésén döntés született arról, hogy avatási oklevelet rendszeresítenek a vitézek számára. A díszes avatási oklevelet az egy évvel később, 1923-ban avatott *vitéz Pataki Ferenc* festőművész, a Vitézi Rend tisztségviselője tervezte és a M. Kir. Állami Térképészeti Intézet (majd a M. Kir. Állami Térképészet) gyártotta le. Az oklevél mérete 43×53 cm (kisebb eltérések előfordultak a méretben). Az íráshoz tartozó illusztrációnk az újság 2. oldalán látható.

Az avatási oklevelet egyes esetekben papírhengerben adták át. Az oklevélhez nemzeti díszítésű, aranyozott képkeretet lehetett vásárolni, amelyen felül a vitézi jelvény körben tölgyfalombokkal szerepelt, alul a történelmi Magyarország térképén keresztbe tett kard és ketős kereszt volt látható. A keretet *vitéz Rozvány György* és *vitéz Márton József* iparművész tervezte. Az 1920-as években *Drexler Rezső* budapesti aranyozó és képeretező üzeme 10 pengőért árulta üveg nélkül, majd az 1930-as években utódánál, *Gürtler Mihálynál* 8 pengőért lehetett megvásárolni.

VITÉZ NAGYBÁNYAI HORTHY MIKLÓS FIAINAK VITÉZZÉ AVATÁSA

Az 1922. évi avatás augusztus 15-ére, keddre lett kitűzve. A Vitézi Rend történetében ez volt az egyetlen avatás, amely nem vasárnap, hanem hétköznap került lebonyolításra. A több ezer főnyi érdeklődőre való tekintettel a Vitézi Szék új helyszínt jelölt ki a vitézavatásra. Ez az ünnepélyes avatás volt az első, amit a Magyar Athletikai Club margitszigeti sportpályáján rendeztek meg. Innentől kezdve – az 1930-as (királyi várpalota udvara) és az 1938-as (Székesfehérvár, romkert) esemény kivételével – az avatási ünnepségek itt kerültek megrendezésre. 1922-ben 367 legénységi és 342 tiszti vitézt avattak, illetve vitézzé nyilvánítottak 5 hősi halált halt legénységi állományú katonát és 9 hősi halált halt tisztet (összesen 723 fő).

Horthy kormányzó ekkor avatta vitézé idősebbik fiát, *ifjabb nagybányai Horthy Istvánt* (későbbi kormányzóhelyettest), aki a kormányzó bátyja, *vitéz nagybányai*

Horthy István lovassági tábornok „jogán” volt várományos. A kormányzó kisebbik fia nem az édesapja „jogán”, hanem az I. világháborúban hősi halált halt és 1921-ben vitézzé nyilvánított *vitéz nagybányai Horthy Szabolcs* pusztakakati „vitézesített” telek örököseként és várománysaként lett 17 évesen, 1924-ben vitézzé avatva.⁴

A VITÉZI REND 1944. ÉVI ADATAI

A rend 1944. évi statisztikai adatai:

Tiszti állomány:	4358 fő
Legénységi állomány:	11136 fő
Várományos:	7326 fő

Telkes vitéz: 5561 fő, 157 990 kh (88 000 ha) – adatok pontossága kérdéses

Az avatások számának évenkénti megoszlása:

Év	Avatott	Év	Avatott
1921	204	1933	809
1922	723	1934	1783
1923	1254	1935	1187
1924	2244	1936	1285
1925	1678	1937	762
1926	1516	1938	1619
1927	1101	1939	2226
1928	1084	1940	1407
1929	2479	1941	2356
1930	483	1942	200?
1931	400	1943	300?
1932	400	1944	300?

(*Tátrai Szilárd: A Vitézi Rend története a harmincas évektől a felszámolásig c. tanulmánya alapján. Az adatok pontossága kérdéses.*)

A harmincas években nem tartottak minden évben ünnepélyes avatást, a vitézek évenkénti felavatását a székkapitányok végezték. A vitézavatások ily módon egészen 1944. október 13-ig folytak, valamint ezen a napon jelent meg utoljára a Vitézek Lapja.

A VITÉZI REND MAGYARORSZÁGI MŰKÖDÉSÉNEK MEGSZÜNTETÉSE

A Vitézi Rend budapesti, Üllői út 8. szám alatt lévő székházát 1944 őszén szövetséges bombatalálat érte, a levéltár és a tárgyi emlékek szinte teljesen megsemmisültek.

Vitéz Tiszabeői Hellebronth Antal ny. tüz. tábornok, a vitézek Főkapitányának helyettese

1945. február 23-án az Ideiglenes Nemzeti Kormány, melynek vezetője *vitéz dálnoki Miklós Béla* tábornok volt (a m. kir. I. Gyorshadtest egykori parancsnoka), szovjet nyomásra feloszlatta a Vitézi Rendet.

1947. évi IV. törvény

1. §. A magyar nemesi és főnemesi rangok (nemes, herceg, gróf, báró, őrgrof, primór, lófő) használatának betiltása.

2. §. Nemesi előnevek, nemesi címerek és jelvények és más nemesi származásra utaló kifejezések használata tilos.

3. §. A vitézi cím használatának betiltása.

Az 1948. december 19-én elfogadott (dec. 10-én írták alá) törvény érvénytelenítette a Vitézi Rend magyarországi törvényes működését. Tehát, minden, ami „a magyar katonaeszmény intézményes szolgálatát képviselte”, sértette az akkori „magyar” kormány érdekeit.

Berta Csaba

FELHASZNÁLT IRODALOM:

1. Bodrogi Péter, Molnár József, Zeidler Sándor: Nagy Magyar Kitüntetéseknév (A magyar állam rendjelei és kitüntetései), Rubicon-könyvek, 2005., 155., 158. old.
2. A tízéves Vitézi Rend 1921–1931 (Országos Vitézi Szék szerkesztőbizottsága, Bp., I. ker., Királyi Vár (kiadja Wodianer F. és Fiai), reprint, Pytheas kiadó, Bp., 81–82. old.
3. Vitézek Albuma (Országos Vitézi Szék szerkesztőbizottsága Bp., I. ker., Királyi Vár, 1939., reprint, Pytheas kiadó, Bp., 2003. dec., 5., 23. old.
4. U.o.